

Tažní a stálí ptáci

Na podzim odlétají někteří ptáci do jižních krajů – říkáme jim tažní nebo také stěhovaví ptáci. Někteří z nich uletí i tisíce kilometrů. Na jihu je teplo a mají tam dostatek potravy. Většina z nich se totiž živí hmyzem a v zimě by se v našem kraji neušila. Tažní ptáci se houfují a opouští svá hnízdiště pokaždé ve stejnou roční dobu a vrací se do nich ve stejný čas. U nás patří k tažným ptákům slavík obecný, vlaštovka obecná, jí podobná jiříčka obecná, hrdlička divoká, čáp bílý, špaček obecný, rorýs obecný a další. Těm, kteří u nás zůstávají i přes zimu, říkáme stálí ptáci. Patří mezi ně například kos černý, hrdlička zahradní, vrabec obecný, sýkora koňadra, straka obecná, holub domácí nebo datel černý. Jejich potrava je v zimě značně omezená, vystačí si pouze se semeny, bobulemi, larvami ukrytými ve štěrbinách kůry stromů nebo s odpadky.

1 Zakroužkuj ve slovech na prvním a druhém řádku následujícího textu písmena, která tam nepatří. Pak je postupně přepiš do políčka na třetím řádku.

V Amustrálii žili spolu s dinosaury před 105 miliony let i létající ptáci. Byly zde objeveny nejstarší ptačí stopy. Naalezeny byly v pískovci a patřily zřejmě ptákům o velikosti volavek.

Stěhování ptáků z jednoho místa na druhé se odborně nazývá

2 Najdi v přesmyčkách názvy ptáků. Napiš je na linky a ke každému doplň, o jakého ptáka jde (T – tažný, S – stálý). Pak spoj každý název čárou s obrázkem. Pomůže ti úvodní text.

a) KSO

b) PÁČ

c) IIŘAKJČ

d) SRATAK

e) ARSOÝK

f) CABREV

g) ORSÝR

h) TŠVAVKOAL

3

Z úlohy 2 si vyber libovolného tažného a stálého ptáka. V encyklopedii nebo na internetu o nich vyhledej základní informace a zapiš si je.

TAŽNÝ

Český název: _____

Latinský název: _____

Základní informace: _____
_____
_____

STÁLÝ

Český název: _____

Latinský název: _____

Základní informace: _____
_____
_____

Nejmenším evropským ptáčkem je králíček obecný. Je částečně tažný. Co si myslíš, že to znamená?

4

Doplň do textu o stěhování ptáků slova z nabídky. Pozor, některá zbudou!

slabý, hlavou, tažní, X, silný, křídly, orientaci, déle, týden, stálí, slunce, hvězd, V, kompas, rok

Stěhování ptáků je jev probíhající každý _____ .
Někteří _____ ptáci létají ve skupině připomínající tvarem písmeno _____. Vpředu je jedinec, který proráží vzduch. Je to náročný úkol, proto se ptáci ve vedení střídají. Ptáci v takovém seskupení nemusí tolik mávat _____ a vydrží letět _____.
Je fascinující, jakou mají tažní ptáci _____. Přes den se během letu orientují podle polohy _____, v noci pak podle _____. Vědci se domnívají, že ptáci v sobě mají zabudovaný přirozený _____ – řídí se magnetickým polem Země. Přirozeně tak vědí, kam letět.

5

Prohlédni si tabulku věnovanou stěhování ptáků a odpověz na otázky. Měsíce jsou v tabulce zaznamenány pomocí římských číslic. Můžeš si je připomenout v rámečku vpravo.

Římské číslice

1	I	7	VII
2	II	8	VIII
3	III	9	IX
4	IV	10	X
5	V	11	XI
6	VI	12	XII

Přibližná doba pobytu ptáků na našem území

Název ptáka	Měsíc příletu	Měsíc odletu
Čáp bílý	III.	X.
Červenka obecná	III.	IX.
Drozd zpěvný	III.	IX.
Jiříčka obecná	IV.	IX.
Kukačka obecná	IV.	VIII.
Rákosník obecný	IV.	VIII.
Skřivan polní	II.	XI.
Slavík obecný	V.	VIII.
Vlaštovka obecná	IV.	IX.

a) Napiš, který z ptáků k nám přilétá v květnu:

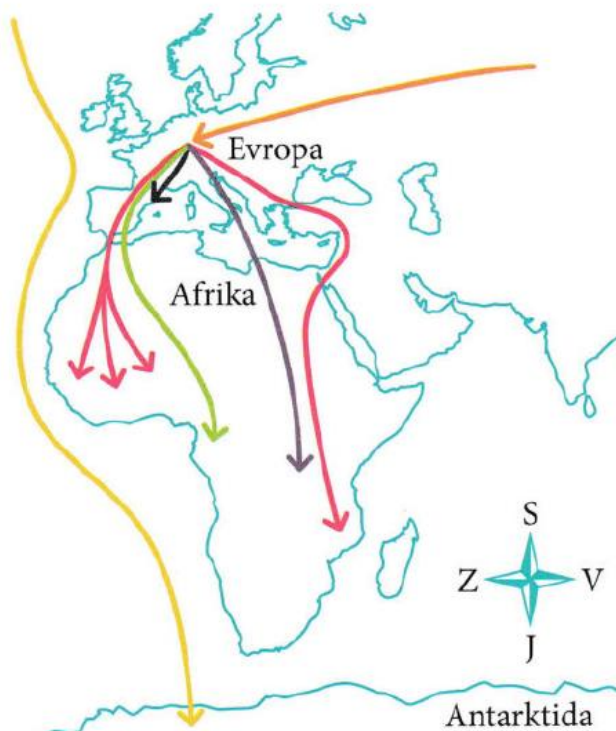
b) Napiš, který z ptáků od nás odlétá nejpozději:

c) Napiš, kteří ptáci od nás odlétají v září:

d) Napiš, který z ptáků u nás zůstává déle než 7 měsíců:

6

Prohlédni si zjednodušenou mapku znázorňující migrační trasy vybraných tažných ptáků. Mapový náčrt zachycuje jednotlivé trasy letů ptáků do jejich zimovišť. Pak si přečti tvrzení vedle mapky a zakroužkuj, zda jsou pravdivá (ANO), či nepravdivá (NE).

- čáp bílý
- havran polní
- vlaštovka obecná
- rorýs obecný
- špaček obecný
- rybák dlouhoocasý

- a) Nejkratší let podniká čáp bílý. ANO NE
- b) Zimovištěm rorýse obecného je Česká republika. ANO NE
- c) Vlaštovka obecná a špaček obecný přezimovávají v Africe. ANO NE
- d) Špaček obecný přezimovává v Evropě. ANO NE
- e) Rybák dlouhoocasý zalétá do České republiky. ANO NE
- f) Čáp bílý přezimovává pouze v západní části Afriky. ANO NE
- g) Havran polní k nám přilétá z východu a pokračuje do Afriky. ANO NE

Rybák dlouhoocasý podniká v celé ptačí říši nejdelší let – z Arktidy do Antarktidy. Ročně tak uletí až 40 tisíc kilometrů.

Stálí ptáci, kteří u nás zůstávají i přes zimu, se museli přizpůsobit nedostatku potravy. Když vše pokryje sníh, ptákům se potrava hledá špatně. Mnohdy tak potřebují k přežití i lidskou pomoc. Proto lidé vymysleli krmítka, která jsou jednou z možností přikrmování ptáků v zimě.

7

Vyrobít krmítko není těžká věc. Sežeň si potřebný materiál a podle kresleného návodu vyrob krmítko ze šišky.

Materiál

borovicová šiška, sádlo, semínka (slunečnicová a lněná, mák)

1 Do hrnce dáme rozpustit sádlo.

2 Semínka zalijeme rozehrátým sádlem. Promícháme vařečkou.

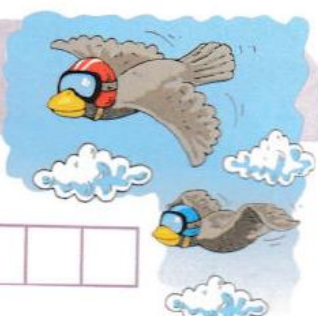
3 Vzniklou směsí šišku opatrně obalíme a znovu posypeme semínky.

4 Šišku přivážeme na šňůrku a pověsíme ji na strom.

8

Zkus shrnout, co už víš o tažných a stálých ptácích. Vylušti křížovku a zjisti, jak se nazývá člověk, který se zabývá studiem ptáků.

1. stálý černý pták se žlutým zobákem
2. tažný pták podnikající nejdelší migrační let
3. ptáci odlétající v zimě do jiných oblastí
4. tažný pták podobný vlaštovce
5. stálý černobílý pták
6. světadíl, kde zimuje špaček
7. tažný pták odlétající v září do Afriky
8. druhé (druhově) jméno stálého žlutomodrého ptáka
9. stěhování ptáků

